

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-10-28
meddelad i
Vänernsbor

Mål nr M 3157-20

KLAGANDE

Akzo Nobel Adhesives Aktiebolag, 556004-5311
Box 90314
120 25 Stockholm

Ombud: Advokat [REDACTED]
Alrutz' Advokatbyrå AB
Kungsgatan 42
111 35 Stockholm

MOTPART

Länsstyrelsen i Örebro län
706 86 Örebro

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Örebro län, Miljöprövningsdelegationen, beslut 2020-06-10 i ärende nr 551-6069-2019, se bilaga 1

SAKEN

Ansökan om dispens från begränsningsvärden enligt 1 kap 16 § industriutsläppsförordningen vid Akzo Nobel Adhesives Aktiebolags anläggning i Kristinehamns kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen ändrar miljöprövningsdelegationen beslut den 10 juni 2020 och meddelar Akzo Nobel Adhesives AB dispens i enlighet med 1 kap. 16 och 18 §§ industriutsläppsförordningen (2013:250) från Kommissionens genomförandebeslut 2016/902 av den 30 maj 2016 om fastställande av BAT-slutsatser för rening och hantering av avloppsvatten och avgaser inom den kemiska sektorn, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU, avseende begränsningsvärden för totalt organiskt kol (TOC) och totalkväve (Tot-N) i BAT 12 (tabell 1 respektive tabell 2).

Istället för i BAT 12 föreskrivet begränsningsvärde för TOC ska som årsmedelvärde gälla 180 mg/l och i stället för föreskrivet begränsningsvärde för Tot-N ska som årsmedelvärde gälla 490 mg/l.

Dok.Id 491098

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070 462 28 Vänernsbor	Hamngatan 6	0521-27 02 00 E-post: mmd.vanersborg@dom.se www.domstol.se/vanersborgs-tingsratt/		måndag – fredag 08:00–16:00

Dispensen gäller till dess mark- och miljödomstolen meddelat slutliga villkor för utsläpp till vatten fastställts i domstolens mål M 394-09, dock längst till den 31 september 2022.

Beslutet ska gälla utan hinder av att det inte vunnit laga kraft.

BAKGRUND

Akzo Nobel Adhesive Aktiebolag (bolaget) bedriver tillverkning av lim och bindemedel för användning framför allt inom träförädlingsindustrin. För verksamheten gällande tillstånd enligt miljöbalken meddelades av mark- och miljödomstolen genom deldom den 16 juni 2011. Tillståndet omfattar bland annat årlig produktion av

- 65 000 ton formalin,
- 120 000 ton UF-, MF- och PA-system,
- 8 000 ton PF- och PRF-system och
- 30 000 ton PVAC-produkter, övriga bindemedel och hushållsprodukter, allt räknat som torrs substans.

I deldomen sköt domstolen bland annat upp en fråga om utsläpp till vatten under en provotid. Provotiden förlängdes i deldom den 7 mars 2019 med redovisning till domstolen av utredning och förslag till slutliga villkor senast den 31 mars 2021.

Under provotiden ska bolaget bland annat genomföra nödvändiga åtgärder för att få igång denitrifikationen och utvärdera dess effekt på utgående föroreningsnivåer samt redovisa vilka ytterligare åtgärder som behöver vidtas för att klara utsläppsnivåer motsvarande nedre änden i angivna haltintervall för totalt organiskt kol (TOC), totalkväve (tot-N eller N-tot) och totalfosfor i BAT-slutsats 12. För provotiden har följande provisorisk föreskrift föreskrivits fram till dess annat beslutas.

P1. Utsläpp från reningsverket får inte överstiga följande mängder som månadsmedelvärden och årsmedelvärden.

	Månadsmedelvärde (kg/d)	Årsmedelvärde (kg/d)
Fenolföreningar	0,2	0,2
Formaldehyd	0,3	0,3
N-tot	90	100
TOC	50	50
Suspenderande ämnen	2,5	2,5
Fosfatfosfor	1,0	1,0

Villkoret som avser månadsmedelvärden är uppfyllt om minst tio av månadsmedelvärdena under ett kalenderår klarar begränsningsvärdet.

GÄLLANDE REGELVERK

Av 2 kap. 39 och 40 §§ industriutsläppsförordningen (2013:250), IUF, följer att verksamheten vid bolagets anläggning ska uppfylla BAT-slutsatser för rening och hantering av avloppsvatten och avgaser inom den kemiska sektorn enligt Kommissionens genomförandebeslut (EU)2016/902 av den 30 maj 2016. I beslutets kapitel 3 redogörs för slutsatser avseende utsläpp till vatten (BAT 7 – 13). I BAT 12 redogörs för lämpliga tekniker för slutbehandling av avloppsvatten beroende på föroreningen och begränsningsvärden för ett antal parametrar, bland annat TOC och Tot-N. De utsläppsnivåer som motsvarar bästa tillgängliga teknik (BAT-AEL) för direkta utsläpp till en vattenrecipient anges för TOC vara inom intervallet 10 – 33 mg/l och för Tot-N inom intervallet 5,0 – 25 mg/l. Flera förbehåll anges för de angivna utsläppsvärdena.

YRKANDEN M.M.

Bolaget har yrkat att mark- och miljödomstolen:

- meddelar dispens med stöd av 1 kap. 16 § IUF från de begränsningsvärden som anges i BAT 12 för TOC i tabell 1 och totalkväve i tabell 2 i Kommissionens genomförandebeslut 2016/902 (se ovan) till dess mark- och miljödomstolen har prövat frågan om slutliga villkor för utsläpp till vatten i mål M 394-09,
- förenar dispensen med villkor som anger att begränsningsvärdena i stället är 180 mg/l TOC och 490 mg/l totalkväve, samt
- föreskriver att dispensen ska gälla utan hinder av att beslutet inte vunnit laga kraft.

Till stöd för yrkandena har bolaget anfört bl.a. följande. Det finns skäl och stöd i industriutsläppsförordningen att ge den ansökta dispensen.

Miljöprövningsdelegationen anser med stöd av förordningsmotiven att dispensutrymmet är snävt och ska tillämpas restriktivt. Dispensutrymmet är förvisso snävt i den bemärkelsen att endast tre grunder kan åberopas. Det är dock fullt

tillräckligt för denna ansökan, som åberopar två av grunderna; anläggningens tekniska egenskaper och de lokala miljöförhållandena. Om grund föreligger ska en skälighetsavvägning motsvarande 2 kap. 7 § miljöbalken göras för att bedöma om begränsningsvärdena som följer av BAT-slutsatserna skulle medföra oproportionerligt höga kostnader jämfört med miljönyttan.

Förordningen eller förordningsmotiven säger inte något om att bestämmelsen ska tillämpas restriktivt. Miljöprövningsdelegationen åberopar artikel 15.4 i industriutsläppsdirektivet (IED) vad avser kriterierna. Det saknas skäl att anta att IED i detta avseende ska tillämpas på annat sätt än IPPC-direktivet. Kriterierna tecknar inte en snäv undantagsmöjlighet utan motsvarar en beskrivning av hur BAT ska anpassas till den enskilda verksamheten. Vad som anges i artikel 15.4 IED är helt enkelt att ett begränsningsvärde som avses i 1 kap. 8 § IUF, genom dispensförfarande, ska anpassas till den enskilda verksamheten.

Så vitt är känt finns det inte något prejudicerande avgörande till stöd för en restriktiv tolkning av 1 kap. 16 § IUF. Uttalandet i Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom från den 28 november i mål M 820 -15 kan inte läggas till grund för att möjligheten till dispens ska tillämpas restriktivt när förutsättningarna i 1 kap 16 § IUF i övrigt är uppfyllda.

Dispens kan ges om någon av dispensgrunderna är uppfyllda, t.ex. när det med hänsyn till anläggningens tekniska egenskaper är svårt eller omöjligt att följa begränsningsvärdena i en BAT-slutsats och det medför oproportionerligt höga kostnader jämfört med miljönyttan att följa begränsningsvärdet, eller när de lokala miljöförhållandena inte kräver så låga utsläpp som anges i BAT-slutsatsen och det medför oproportionerligt höga kostnader jämfört med miljönyttan att följa begränsningsvärdet. Vid bedömningen av vad som är oproportionerligt höga kostnader ska en skälighetsavvägning göras som enligt förordningsmotiven i huvudsak bör överensstämma med vad som skulle bli resultatet av en tillämpning av 2 kap. 7 § miljöbalken.

I denna ansökan uppfylls två dispensgrunder; anläggningens tekniska egenskaper och de lokala miljöförhållandena samt därmed förknippade kostnader att följa de två begränsningsvärden för vilka sökts dispens.

Samma parametrar (TOC och kväve) som ansökan avser är föremål för provotidsutredning vid mark- och miljödomstolen under vilken de tekniska möjligheterna att följa BAT-slutsatserna ska utredas. Det är inte rimligt att dispens inte lämnas för dessa två parametrar till dess mark- och miljödomstolen slutligt avgjort de uppskjutna frågorna och föreskrivit slutliga villkor. Det är rimligt och ändamålsenligt att dispens lämnas till dess att mark- och miljödomstolen har underlag att slutligt bestämma vilka krav som kan och ska ställas på anläggningen.

Miljöprövningsdelegationen anger också förhållandena i Varnumsviken som skäl för att inte meddela dispens. Vad avser dessa har bolaget låtit Sweco utreda utsläppets påverkan. Sweco har kommit fram till att miljönyttan av att rena avloppsvattnet ner till BAT AEL-nivån för TOC är försumbar för Varnumsviken i sin helhet och att en dispens för totalkväve inte bedöms kunna påverka den befintliga miljöstatusen i recipienten på grund av andra stora belastande kvävekällor runt Varnumsviken. Miljönyttan av att rena till BAT-AEL för totalkväve går inte att bedöma utan ett helhetsgrepp på vikens totala kvävebelastning.

Med anledning av att Miljöprövningsdelegationen i sitt beslut angett att bolaget inte har visat att recipienten är okänslig för verksamhetens utsläpp av totalkväve och TOC erinras om att det inte finns något sådant krav. Frågan är vilken påverkan utsläppet har på recipienten. Detta visas i Swecos utredning som inte ger skäl att avslå ansökan om dispens.

Därtill erinras om att BAT-slutsatserna inte är avsedda för att användas vid bedömning av miljöpåverkan i det enskilda fallet, utan syftet med slutsatserna är att åstadkomma gemensamma krav på teknisk miljöprestanda för motsvarande verksamheter inom EU. Bedömningen av påverkan på miljön ska ske i de tillståndsprövningar som sker enligt miljöbalken (som utgått från IPPC-direktivet).

Naturvårdsverket har liksom övriga remissmyndigheter inte haft någon erinran mot att dispens ges. Trots detta hänvisar Miljöprövningsdelegationen till hur Naturvårdsverket har uttalat sig i tidigare dispensansökningar vad avser på vilka grunder en dispens kan ges. Bolaget kan dock upplysa om att Naturvårdsverket haft samma kommentar i de dispensärenden som prövats för anläggningarna vid Stockviksverken i Sundsvall men, liksom i detta ärende, inte motsatt sig att dispens ges. Förutsättningarna beträffande den tekniska möjligheten att uppfylla utsläppsvärden i BAT-slutsatserna och bedömningen av utsläppens påverkan på recipienten är desamma för anläggningarna i Sundsvall som för anläggningen i Kristinehamn.

DOMSKÄL

I Sverige införs EU-gemensamma slutsatser om bästa tillgängliga teknik (BAT-slutsatser) som generella föreskrifter i industriutsläppsförordningen (IUF). BAT-slutsatser avseende rening och hantering av avloppsvatten och avgaser inom den kemiska sektorn är införda genom 2 kap. 39 och 40 §§ IUF. Enligt förordningens 1 kap. 8 § ska utsläppsvärden i de BAT-slutsatser som anges i 2 kap. gälla som begränsningsvärden för utsläpp från industriutsläppsverksamheter under normala driftförhållanden. Om ett begränsningsvärde som avses i 1 kap. 8 § inte följs, ska verksamhetsutövaren enligt 1 kap. 9 § omedelbart informera tillsynsmyndigheten och vidta de åtgärder som behövs för att verksamheten återigen ska bedrivas så att begränsningsvärdet följs.

Dispens från BAT-slutsatsernas begränsningsvärden kan i enlighet med 1 kap 16 § IUF ges om

1. det med hänsyn till var den anläggning som verksamheten bedrivs på ligger geografiskt, anläggningens tekniska egenskaper eller de lokala miljöförhållandena skulle medföra oproportionerligt höga kostnader jämfört med miljönyttan att följa begränsningsvärdet, och
2. dispensen förenas med ett villkor om att i stället följa ett mindre strängt begränsningsvärde.

Av 1 kap. 17 § IUF följer att en dispens enligt 16 § upphör att gälla när det begränsningsvärde som dispensen avser har ersatts med en ny BAT-slutsats. I enlighet med 1 kap. 18 § IUF får miljöprövningsdelegationen besluta att en dispens enligt 16 § ska gälla för en kortare tidsperiod än som avses i 17 §, om förutsättningarna för dispens endast finns under den tid som behövs för att anpassa anläggningen till det begränsningsvärde som avses i 8 §.

Av såväl bolagets ansökan om dispens som bolagets redovisning till domstolen år 2019 i mål M 394- 09 framgår att utsläppen av TOC och Tot-N är betydligt högre än utsläppsvärdena i BAT 12 i Kommissionens genomförandebeslut 2016/902.

Frågan i målet är om det finns skäl att medge dispens från nämnda BAT-slutsats i fråga om utsläpp av TOC och Tot-N och i så fall med vilket mindre strängt begränsningsvärde som dispensen ska förenas med samt under vilken tidsperiod den ska gälla.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

Bakgrunden till de för verksamheten gällande BAT-slutsatser i kommissionens beslut avseende rening och hantering av avloppsvatten och avgaser inom den kemiska sektorn redovisas i referensdokumentet (BREF) för detta horisontella teknikområde (EU-kommissionens joint research center, 2016). Av referensdokumentet framgår att underlag har inhämtats från 107 europeiska anläggningar med mycket stor skillnad i produktion, varav sex stycken i Sverige. Utifrån inhämtat underlag har lämplig kombination av tekniker för att minska utsläppen till vatten och utsläppsnivåer som motsvarar bästa tillgängliga teknik bestämts.

Av referensdokumentets figur 2.5 framgår att endast 4 anläggningar av de 107 som rapporterat in underlag till arbetsgruppen för BREF-rapporten har ett flöde som är mindre än eller lika stort som det som gäller för bolagets nuvarande verksamhet (80 m³/dygn). Huruvida det utgör en omständighet som behöver beaktas vid jämförelse med aktuella utsläppsvärden eller inte kan domstolen inte avgöra på redovisat

underlag, men domstolen bedömer att det i vart fall indikerar att bolagets anläggning är förhållandevis liten.

Såvitt domstolen kan bedöma är det inte uppenbart att bolagets reningsanläggning inte uppfyller BAT 12 i fråga om lämplig kombination av tekniker för att minska utsläppen till vatten, t.ex. genom avsaknad av något reningssteg. Att frågan om vilka effektiva åtgärder som är tekniskt möjliga, miljömässigt motiverade och ekonomiskt skäligen kräver ytterligare undersökningar och utredningar framstår för domstolen som uppenbar. Eftersom det för närvarande får anses medföra oproportionerligt höga kostnader jämfört med miljönyttan att följa begränsningsvärdet anser domstolen att förutsättningarna för att meddela dispens är uppfyllda. En dispens i enlighet med 1 kap. 16 § IUF ska därför meddelas.

Med hänsyn till att det krävs ytterligare underlag för att kunna ta ställning till vilka åtgärder som effektivt kan minska bolagets utsläpp av organiskt kol och kväve till recipient och att det ingår i det utredningsuppdrag som bolaget har att genomföra inom ramen för den uppskjutna frågan i mål M 394 -09 anser domstolen att det är både lämpligt och rimligt att dispensen gäller till dess att frågan om utsläpp till vatten från bolagets verksamhet slutligt avgjorts i mål M 394-09. Denna tidpunkt bör dock preciseras ytterligare. Utgående från viss handläggningstid och marginal kan den bestämmas i enlighet med vad som framgår av domslutet.

Mark- och miljödomstolen bedömer att de värden som bolaget har föreslagit i ansökan kan godtas som begränsningsvärden under dispenstiden.

Det finns förutsättningar att, såsom yrkats, låta denna dom gälla omedelbart, dvs. utan hinder av att den inte vunnit laga kraft.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD- 02)

Överklagande senast den 18 november 2020.

Vibeke Sylten

Gunnar Barrefors

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Vibeke Sylten, ordförande, och tekniska rådet Gunnar Barrefors. Föredragande har varit beredningsjuristen Pernilla Bergh.

Länsstyrelsen
Örebro län

Miljöprövningsdelegationen

Beslut

Datum
2020-06-10

Diarienummer
551-6069-2019

NACKA TINGSRÄTT

Akzo Nobel Adhesives Aktieföretag
c/o Advokat [REDACTED] M: 2020-07-02

[REDACTED]@alrutz.se

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
R6

INKOM: 2020-07-22
MÅLN: M 3157-20
AKTBIL: 4

Ansökan om dispens från begränsningsvärden för TOC och totalkväve enligt 1 kap. 16 § industriutsläppsförordningen

Beslut

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Örebro län avslår Akzo Nobel Adhesives AB:s (bolaget), 556004-5311, ansökan om dispens från begränsningsvärden för TOC och totalkväve i BAT 12 (tabell 1 respektive tabell 2) för rening och hantering av avloppsvatten och avgaser inom den kemiska sektorn, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU vid anläggningen i Kristinehamn.

Redogörelse för ärendet

Bakgrund

Bolaget bedriver tillverkning av lim och bindemedel för användning framförallt inom träförädlingsindustrin. I deldom från Mark- och miljödomstolen, Vänersborgs tingsrätt, den 16 juni 2011 sköt domstolen upp frågor om buller och utsläpp till vatten under en provotid. Mark- och miljödomstolen förlängde i deldom den 7 mars 2019 provotiden avseende utsläpp till vatten, vilket innebär att redovisning ska ske till Mark- och miljödomstolen senast den 31 mars 2021.

Bolaget ska under provotiden genomföra nödvändiga åtgärder för att få igång denitrifikationen och utvärdera dess effekt på utgående föroreningsnivåer samt redovisa vilka ytterligare åtgärder som behöver vidtas för att klara utsläppsnivåer motsvarande nedre änden i angivna haltintervall för TOC, totalkväve och totalfosfor i BAT-slutsats 12.

Provisoriska utsläppsvärden har föreskrivits.

P1. Utsläpp från reningsverket får inte överstiga följande mängder som månadsmedelvärden och årsmedelvärden:

	Månadsmedelvärde (kg/d)	Årsmedelvärde (kg/d)

2020-06-10

551-6069-2019

TOC	50	50
N-tot	90	100

Ärendets handläggning

Ansökan om dispens inkom till Miljöprövningsdelegationen den 24 september 2019. Länsstyrelsen skickade den 10 februari 2020 ärendet till Mark- och miljödomstolen för att de skulle ta ställning till om även denna fråga ska prövas av domstolen eftersom den har ett tydligt samband med den pågående prövotidsutredningen där redovisning med förslag till slutliga villkor ska lämnas till Mark- och miljödomstolen senast den 31 mars 2021 (mål nr M 394-09). Den 27 februari meddelade Mark- och miljödomstolen att de inte förbehåller sig rätten att pröva ärendet.

Ärendet har kungjorts på Länsstyrelsens anslagstavla och webbplats. Ansökan har remitterats till Naturvårdsverket, Länsstyrelsen Värmland och Miljö- och byggnadsnämnden Kristinehamns kommun. Yttrande har kommit in från Länsstyrelsen Värmland.

Ansökan om dispens

Yrkanden

Bolaget yrkar att Miljöprövningsdelegationen för bolagets anläggning i Kristinehamn,

- meddelar dispens med stöd av 1 kap. 16 § industriutsläppsförordningen (2013:250), i första hand med giltighet till och med 2024, från de begränsningsvärden som anges i BAT 12 för TOC i tabell 1 och totalkväve i tabell 2 i Kommissionens genomförandebeslut av den 30 maj 2016 om fastställande av BAT-slutsatser för rening och hantering av avloppsvatten och avgaser inom den kemiska sektorn, i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/75/EU om industriutsläpp.
- förenar dispensen med villkor som anger att begränsningsvärdena i stället är 180 mg/l TOC och 490 mg/l totalkväve, samt
- föreskriver att dispensen ska gälla utan hinder av att beslutet inte vunnit laga kraft.

Bolaget har i sitt bemötande av inkomna yttranden meddelat att de anser att länsstyrelsens förslag är lämpligt och medger det. Det innebär en tidsbegränsad dispens och att tiden för dispens ska begränsas så att den endast gäller till dess Mark- och miljödomstolen har prövat frågan om slutliga villkor för utsläpp till vatten och att eventuell ytterligare dispens efter denna tidsperiod bör prövas av

2020-06-10

551-6069-2019

Mark- och miljödomstolen i samband med dess prövning av slutliga villkor för verksamheten.

Osäkerhet avseende vid vilken tidpunkt CWW BAT ska följas

Det råder en osäkerhet om CWW BAT ska anses vara en huvudslutsats som ska följas senast den 9 juni 2020 eller en horisontell slutsats som ska gälla som sidoslutsats som ska följas senast fyra år efter huvudslutsatserna för huvudverksamheten offentliggjorts, i detta fall senast den 7 december 2021.

Bolagets uppfattning är att CWW BAT är en horisontell slutsats som ska gälla som sidoslutsats och som därmed ska följas när huvudslutsatserna för huvudverksamheten ska följas den 7 december 2021.

Bolaget anger att man är i absolut behov av dispens från BAT-AEL för TOC och N-tot i BAT 12 såväl om dessa ska följas redan den 9 juni 2020 som om de ska följas den 7 december 2021. BAT-AEL är så strängt att bolaget idag inte vet hur utsläppsvärdena ska kunna klaras rent tekniskt.

Dispensbestämmelsernas innebörd

Av formuleringen i förordningsmotiven kan man få intrycket att de tre kriterierna (var anläggningen ligger geografiskt, anläggningens tekniska egenskaper respektive de lokala miljöförhållandena) ger uttryck för en mycket snäv undantagsmöjlighet för dispens. Bolaget vill emellertid uppmärksamma att kriterierna användes på ett annat sätt i det s.k. IPPC-direktivet.

Bolaget menar att kriterierna inte tecknar en snäv undantagsmöjlighet utan motsvarar en beskrivning av hur BAT ska anpassas till den enskilda verksamheten. I svensk rätt har denna del av IPPC-direktivet ansetts genomförd bland annat genom skälighetsregeln (2 kap. 7 § miljöbalken) och genom att en tillståndsdöm ska innehålla "de villkor som behövs" (22 kap. 25 § miljöbalken).

Tanken är att IED, jämfört med IPPC, ska innebära en skärpning i flera avseenden. Men när samma begrepp används i de båda direktiven, utan att de har getts en ny definition i IED, är det bolagets uppfattning att de har samma innebörd nu som tidigare. De kriterier som anger möjligheten till dispens i IED har alltså inte en strängare innebörd än när samma begrepp användes i IPPC-direktivet.

Vidtagna utredningar samt åtgärder för att minska utsläppet av TOC och totalkväve

Bolaget har under åren arbetat med åtgärder i produktionen, åtgärder för bättre rening eller för att genom andra åtgärder minska framför allt utsläppen av kväve och TOC.

2020-06-10

551-6069-2019

Under 2016-2018 har bolaget gått igenom hur anläggningen ligger till i förhållande till utsläppsvärdena i CWW BAT. Bolaget behöver sänka sina utsläppsvärden betydligt. Utredningen har inte kunnat påvisa att BAT-AEL kan följas med den teknik som anläggningen har idag. Reningsverket är biologiskt med ett aktivt slamsteg. Reningsverket är från 1970-talet och ombyggt under senare delen av 1990-talet. Bolaget har svårt att reducera N-tot och TOC. Kvävet från anläggningen, som går till det interna reningsverket, är svårnedbrytbart.

Bolaget driver en förstudie för att ringa in tekniker för vattenrening som har potential att klara BAT-AEL för TOC och N-tot.

Under 2015 genomfördes en studie på bolagets reningsverk i vilken en konsult kartlade funktionen i reningsverket under perioden 2012-2014 samt lämnade förslag till vidare utveckling av reningsverket. Utifrån utredningen har bolaget försökt få till en bättre kvävereduktion. Bolaget har framförallt försökt få igång denitrifikationen i reningssteget N1. Det görs genom att kolkälla tillsätts till befintligt reningssteg N1. Försök har genomförts med att tillsätta destillat från produktionen som innehåller metanol. Kvävereduktionen har dock inte visat på någon större förbättring med att tillsätta destillat vid försöken. Beslut togs om att tillsätta 1-2 % metanolblandning i N1. Reduktionen blev något bättre, men bolaget fortsätter att utreda vilken kolkälla som ska användas. Om metanol ska kvarstå som kolkälla krävs en halt på cirka 10 %. Eftersom metanol är brandfarligt måste denna del i reningsverket i så fall EX-klassas, vilket innebär en stor kostnad för ombyggnation. Som alternativ utreds om kolkällan Brenntapulus VP1 kan användas istället för metanol, eftersom denna kolkälla inte kräver EX-klassning. Utredningen av konsulten gjordes utifrån gällande utsläppsvillkor. De förbättringsförslag som angavs är långt ifrån tillräckliga för att nå kraven i BAT CWW. Ytterligare utredningar är nödvändiga och genomförs i nu pågående förstudie.

Bolaget har även identifierat var de största källorna av kväve och TOC finns på området. Det görs återkommande genom en vatteninventering från respektive produktionsavdelning. Från denna inventering har bolaget identifierat var man skulle kunna göra insatser för att reducera kväve och TOC.

Mycket av det kväve och TOC som släpps ner till reningsverket kommer från rengöring av produktionssilar. Bolagets produkter innehåller mycket kväve samt TOC och genom att återföra silfraktioner tillbaka till produkttank skulle mängden kväve och TOC minska. Bolaget har som projekt att undersöka möjligheterna och nyttan med att bygga om ett antal tankar med tillhörande silutrustning. Sådana åtgärder kommer att ta tid om de ska genomföras och ombyggnad av en tank med tillhörande sil är väldigt kostsamt. Genom att bygga om till återpumpning av produkt skulle man kunna minska mängden kväve och TOC ner till reningsverket avsevärt. En utrustning per tank kostar cirka 55 000 kr och det är ett 50-tal tankar som behöver byggas om. Det innebär en kostnad av nästan 3 MSEK.

2020-06-10

551-6069-2019

Reningsverket har lång omloppstid. Från att det renade vattnet kommer in i verket och till att det når recipient tar det cirka 2 veckor. Reningsverket var designat för att ta hand om ett mycket större flöde. Cirka 80 m³ vatten, i medeltal, passerar i nuläget reningsverket dagligen. Bolaget har kontaktat det företag som byggde reningsverket. Bolaget kommer under 2019 att utreda om det går att optimera reningsverket ytterligare med befintlig utrustning.

Bolaget har också anlitat ett företag för att utreda hur ett nytt reningsverk skulle kunna designas samt vad det i så fall skulle kosta. Mycket talar för att bolaget måste bygga ett nytt reningsverk för att kunna klara BAT-AEL. Det skulle i så fall medföra en stor kostnad för bolaget. Uppskattningsvis skulle ett nytt reningsverk generera en kostnad mellan 20-30 miljoner kronor.

Alternativet till ett nytt reningsverk är att bygga om och modernisera det befintliga reningsverket. Eftersom det är äldre teknik från 1990-talet och det inte är anpassat för de aktuella flödena skulle även detta medföra en stor kostnad. Exempelvis måste fler online-mätpunkter av olika driftparametrar och processtyrning installeras. Utan sådan teknik finns det ingen möjlighet att styra reningsverket på den detaljnivå som krävs för att nå BAT-AEL. En utredning 2016 visade att enbart processdatorisering av reningsverket kostar 1,4 MSEK och endast processdatorisering är inte tillräckligt för att nå BAT-AEL. Fler utredningar angående vad som krävs för att göra om befintligt reningsverk för att klara de nya kraven pågår.

Bolagets reningsverk fungerar väl i relation till dagens utsläppskrav men kan inte utan en omfattande ombyggnad märkbart minska utsläppen.

Utsläppsvärden

Bolaget har lyckats öka reduktionen av kväve och TOC. Bolaget kommer dock inte i närheten av de utsläppsvärden som anges i tabellerna för TOC och N-tot.

Reningsgraden för 2017 och 2018 redovisas nedan.

	TOC	N-tot
2017	83%	25%
2018	87%	34%

Bolaget kan med nuvarande reningsgrad uppnå 180 mg/l TOC och 490 mg/l N-tot, räknat som årsmedelvärden. Dessa värden anses vara det som reningsverket klarar av idag med befintlig reningsteknik.

2020-06-10

551-6069-2019

	2017	2018	AEL-värde	Ansökt dispensvärde
TOC	288 mg/l	178 mg/l	10-33 mg/l	180 mg/l
N-tot	627 mg/l	423 mg/l	5,0-25 mg/l	490 mg/l

Det ansökta dispensvärdet för N-tot är något högre än 2018 års värde. Medelvärdet första halvåret 2019 är 453 mg/l, med värden varierande mellan 200 mg/l och 700 mg/l i utgående vatten. Det beror på att nitrifikationen och denitrifikationen för nedbrytning av kväve är känslig. Bolaget håller på med flera utredningar för att försöka få denna del stabil. Bolaget bedömer sig inte kunna klara ett utsläppsvärde på 420 mg/l eller lägre.

Motiv för dispens

Sammanfattningsvis har bolaget framfört följande motiv för dispens:

Anläggningens tekniska egenskaper

Bolaget bedömer utifrån vad som anges ovan att det i nuläget inte finns någon tekniskt möjlig åtgärd till en rimlig kostnad att vidta för att klara BAT-AEL för halterna av TOC och totalkväve i utsläppet från anläggningen.

Om de utredningar som genomförs kommer fram till att det krävs om- eller nybyggnation så kommer det att ta flera år innan en sådan byggnation är i drift. Bolaget ska redovisa sin prövotidsutredning till Mark- och miljödomstolen senast den 31 mars 2021. Det är rimligt att anta att Mark- och miljödomstolens dom inte meddelas förrän under första kvartalet 2022. Om den domen vinner laga kraft och innebär krav på om- eller nybyggnation kan ett om- eller nybyggt reningsverk inte stå driftklart förrän cirka två år senare, det vill säga under 2024. Bolaget har således inte någon möjlighet att klara BAT-AEL till vare sig juni 2020 eller december 2021.

Lokala miljöförhållanden

Verksamhetens utsläpp av kväve eller TOC bidrar inte direkt till sänkt status för någon kvalitetsfaktor i Varnumsviken. Kvalitetsfaktorerna bottenfauna och växtplankton uppnår ej god status i Varnumsviken. Detta betyder att alla antropogena utsläpp som kan påverka dessa kvalitetsfaktorer kategoriseras som en betydande miljöpåverkan, oberoende om eventuell påverkan från utsläppet är liten och utan möjlighet att påverka vattenförekomstens status.

Kvalitetsfaktorerna växtplankton och bottenfauna har en koppling till halter av lösta näringsämnen i vattnet. Det går därför inte att utesluta att verksamheten

2020-06-10

551-6069-2019

bidrar och har bidragit till att god status inte uppnås avseende dessa kvalitetsfaktorer i Varnumsviken.

Ett undantag från BAT – AEL avseende TOC bedöms inte kunna påverka den befintliga miljöstatusen i recipienten. Miljönyttan av att rena till BAT – AEL nivå för TOC bedöms vara försumbar för Varnumsviken i sin helhet.

Ett undantag från BAT – AEL avseende kväve bedöms inte kunna påverka den befintliga miljöstatusen i recipienten på grund av andra stora belastande kvävekällor runt viken. Miljönyttan av att rena till BAT – AEL går inte att bedöma utan ett helhetsgrepp på vikens totala kvävebelastning.

Av inlämnad ansökan framgår att anlita konsult sammanfattningsvis kommer fram till att miljönyttan av att rena avloppsvattnet ner till BAT AEL-nivån för TOC är försumbar för Varnumsviken i sin helhet och att en dispens för totalkväve inte bedöms kunna påverka den befintliga miljöstatusen i recipienten på grund av andra stora belastande kvävekällor runt Varnumsviken. Miljönyttan av att rena till BAT-AEL för totalkväve går inte att bedöma utan ett helhetsgrepp på vikens totala kvävebelastning.

Bolaget anser sammanfattningsvis att påverkan av verksamhetens utsläpp på de lokala miljöförhållandena är så ringa att ett krav att följa BAT-AEL skulle ge en mycket begränsad och försumbar miljönytta.

Yttranden

Länsstyrelsen Värmland

Länsstyrelsen bedömer att dispens från begränsningsvärdena för totalkväve och TOC kan lämnas. Länsstyrelsen anser dock att tiden för dispensen ska begränsas så att den endast gäller till dess Mark- och Miljödomstolen har prövat frågan om slutliga villkor för utsläpp till vatten.

Utsläppen från bolagets verksamhet är under utredning under en provotid och redovisning ska ske till Mark- och miljödomstolen senast den 31 mars 2021. Prövning av slutliga villkor för utsläpp av bland annat totalkväve och TOC kommer då att ske. Länsstyrelsen anser att under tiden från CWW BAT-slutsatsernas ikraftträdande den 9 juni 2020 fram till dess Mark- och miljödomstolen meddelat slutliga villkor för utsläpp till vatten kan dispens lämnas. Eventuell ytterligare dispens efter denna tidsperiod bör prövas av domstolen i samband med prövningen av slutliga villkor. Varnumsviken är starkt påverkad av övergödning och den största källan till det är fosfor. Utsläppen av totalkväve är främst ett problem för Västerhavet. Bolaget genomför under provotiden en översyn av befintlig kväverening och försök till att förbättra den. Utsläppen av totalkväve kan därför komma att minska efter provotiden. Vad gäller utsläppen av TOC visar Swecos utredning att bolagets utsläpp av TOC

2020-06-10

551-6069-2019

bidrar till en mycket liten del av den totala TOC-belastningen i Varnumsviken. Med det som grund bör dispens kunna lämnas.

Kristinehamns kommun och Naturvårdsverket

Miljö- och byggnadsnämnden i Kristinehamns kommun och Naturvårdsverket har meddelat att de avstår från att yttra sig i ärendet. Miljö- och byggnadsnämnden i Kristinehamn vill dock uppmärksamma den ekologiska statusen hos recipienten för bolagets processvatten - Varnumsviken som är otillfredsställande.

Bolagets bemötande av yttranden

Akzo Nobel noterar att Kristinehamns kommuns miljönämnd vid kompletteringstillfället hösten 2019 meddelade att den inte hade någon erinran. Naturvårdsverket reste inte några invändningar mot dispensen som sådan utan frågade endast om motivering till en ej tidsbegränsad dispens.

Länsstyrelsen bedömer i sitt yttrande den 30 mars att dispens från begränsningsvärdena för totalkväve och TOC kan lämnas. Länsstyrelsen anser dock att tiden för dispens ska begränsas så att den endast gäller till dess Mark- och miljödomstolen har prövat frågan om slutliga villkor för utsläpp till vatten och att eventuell ytterligare dispens efter denna tidsperiod bör prövas av Mark- och miljödomstolen i samband med dess prövning av slutliga villkor för verksamheten.

Akzo Nobel anser att länsstyrelsens förslag är lämpligt och medger det.

Miljöprövningsdelegationens motivering till beslutet

Av 1 kap. 16 § industriutsläppsförordningen (2013:250), IUF, följer att Miljöprövningsdelegationen får ge dispens från ett begränsningsvärde om 1. det med hänsyn till var den anläggning som verksamheten bedrivs på ligger geografiskt, anläggningens tekniska egenskaper eller de lokala miljöförhållandena skulle medföra oproportionerligt höga kostnader jämfört med miljönyttan att följa begränsningsvärdet, och 2. dispensen förenas med ett villkor om att i stället följa ett mindre strängt begränsningsvärde.

Bolaget har i ansökan framfört att kriterierna inte tecknar en snäv undantagsmöjlighet utan motsvarar en beskrivning av hur BAT ska anpassas till den enskilda verksamheten.

Naturvårdsverket har i andra dispensärenden (551-5217-2019 m.fl.) som avgjorts av Miljöprövningsdelegationen yttrat sig och framfört att verkets uppfattning är att det endast är tre skäl (var den anläggning som verksamheten bedrivs på ligger geografiskt, anläggningens tekniska egenskaper eller de lokala

2020-06-10

551-6069-2019

miljöförhållandena) som får beaktas vid bedömningen av om det finns grund för dispens. Detta har stöd i förordningsmotiven där det anges att paragrafen är snävare än en skälighetsbedömning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken genom att den anger de enda skäl som får läggas till grund för undantag. Naturvårdsverket noterar även att den svenska implementeringen, med precisering av dispensskäl, överensstämmer med artikel 15.4 industriutsläppsdirektivet och att det av ingressen följer att avvikelser från utsläppsgränser bör grundas på en bedömning som tar hänsyn till väl definierade kriterier. Enligt avgörande från Mark- och miljödomstolen bör dessutom möjligheterna till undantag från begränsningsvärden tillämpas restriktivt.

Naturvårdsverket framför vidare i sitt yttrande i ovan nämnda dispensärenden att när det gäller dispensskälen framgår bland annat följande av förordningsmotiven.

1. Var den anläggning som verksamheten bedrivs på ligger geografiskt kan ha betydelse för vissa krav. Som exempel kan nämnas att krav på täckning av flytgödsel- och urinbehållare enligt 5 d § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring endast gäller i Götaland och Svealands slättbygder.
2. Ett exempel på när anläggningens tekniska egenskaper kan medföra orimligt höga kostnader i förhållande till miljönyttan är om anläggningen inte har plats för en viss reningsutrustning och det på platsen inte går att utvidga anläggningen.
3. Med lokala miljöförhållanden kan exempelvis menas att olika recipienter i Sverige är olika känsliga för utsläpp av närsalter.

Miljöprövningsdelegationen anser precis som Naturvårdsverket att det endast är tre skäl (var den anläggning som verksamheten bedrivs på ligger geografiskt, anläggningens tekniska egenskaper eller de lokala miljöförhållandena) som får beaktas vid bedömningen av om det finns grund för dispens och att förordningsmotiven anger att paragrafen är snävare än en skälighetsbedömning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken genom att den anger de enda skäl som får läggas till grund för undantag. Miljöprövningsdelegationen delar inte bolagets uppfattning om att förordningsmotiven är missvisande och anser således att det endast finns en snäv undantagsmöjlighet. Vidare konstaterar Miljöprövningsdelegationen att avgörande från Mark- och miljödomstolen dessutom visar att undantag från begränsningsvärden bör tillämpas restriktivt.

Bolaget har i sitt bemötande av yttranden medgett länsstyrelsens förslag, vilket innebär att tiden för dispens ska begränsas så att den endast gäller till dess Mark- och miljödomstolen har prövat frågan om slutliga villkor för utsläpp till vatten och att eventuell ytterligare dispens efter denna tidsperiod bör prövas av Mark- och miljödomstolen i samband med dess prövning av slutliga villkor för verksamheten.

2020-06-10

551-6069-2019

Miljöprövningsdelegationen konstaterar att bolaget inte har framfört något skäl rörande var den anläggning som verksamheten bedrivs på ligger geografiskt. Däremot har bolaget motiverat ansökan om dispens utifrån anläggningens tekniska egenskaper och de lokala miljöförhållandena och att krav på att uppfylla BAT-AEL skulle medföra oproportionerligt höga kostnader jämfört med miljönyttan att följa begränsningsvärdet. Miljöprövningsdelegationen har därför att ta ställning till tidsbegränsad dispens utifrån tekniska egenskaper och lokala miljöförhållanden.

Enligt 1 kap. 17 § IUF upphör en dispens att gälla när det begränsningsvärde som dispensen avser har ersatts med en ny slutsats om bästa möjliga teknik. Miljöprövningsdelegationen får dock enligt 1 kap. 18 § IUF besluta att en dispens enligt 16 § ska gälla för en kortare tidsperiod än som avses i 17 §, om förutsättningarna för dispens endast finns under den tid som behövs för att anpassa anläggningen till det begränsningsvärde som avses i 8 §.

Bolaget redovisar att det i nuläget inte finns någon tekniskt möjlig åtgärd till en rimlig kostnad att vidta för att klara BAT-AEL för halterna av TOC och totalkväve i utsläppet från anläggningen. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att bolaget har en gammal reningsanläggning, reningsverket är från 1970-talet och det är ombyggt under den senare delen av 1990-talet. Miljöprövningsdelegationen anser att detta reningsverk inte utgör bästa teknik. Det visar också de mätningar som bolaget har gjort, bolaget kommer inte i närheten av de utsläppsvärden som anges i tabellerna för TOC och N-tot i BAT-AEL. Miljöprövningsdelegationen konstaterar vidare att bolaget har plats för en ny anläggning med bättre rening. Miljöprövningsdelegationen anser inte heller att bolaget visat att kostnaderna för att klara BAT-AEL är oproportionerligt höga jämfört med miljönyttan.

När det gäller lokala miljöförhållanden har Miljö- och byggnadsnämnden i Kristinehamns kommun påpekat att den ekologiska statusen hos recipienten för bolagets processvatten, Varnumsviken, är otillfredsställande.

Av utredningen som bifogats ansökan framgår att kväve och TOC är utsläppsp parametrar från verksamheten kopplat till relevanta kvalitetsfaktorer och parametrar inom bedömningsgrunderna HVMFS 2013:19. Vidare framgår av utredningen att kvalitetsfaktorerna växtplankton och bottenfauna har en koppling till halter av lösta näringsämnen i vattnet och att det därför inte går att utesluta att verksamheten bidrar och har bidragit till att god status inte uppnås avseende dessa kvalitetsfaktorer i Varnumsviken.

Miljöprövningsdelegationen ser också att verksamheten är en betydande punktkälla till utsläpp av totalkväve och TOC i Varnumsviken där den ekologiska statusen är otillfredsställande. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att bolaget därmed inte har visat att recipienten är okänslig för verksamhetens utsläpp av totalkväve och TOC. Bolaget har inte heller i detta fall visat att kostnaderna är

2020-06-10

551-6069-2019

oproportionerligt höga jämfört med miljönyttan. Dispens kan således inte motiveras utifrån detta skäl heller.

Sammanfattningsvis anser Miljöprövningsdelegationen att bolagets ansökan inte uppfyller kriterierna för dispens och att den därför ska avslås.

Hur man överklagar

Den som vill överklaga beslutet ska skriva till Länsstyrelsen i Örebro län. Ange vilket beslut som överklagas, till exempel genom att ange beslutets diarienummer. Skriv också vilken ändring i beslutet som begärs och varför det ska ändras.

Skrivelsen ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast tre veckor från den dag den som klagat tagit del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas. Om den som överklagar är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades. Länsstyrelsen skickar överklagandet vidare till Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt för prövning. Ytterligare upplysningar lämnas av Länsstyrelsen.

Detta beslut har fattats av Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen i Örebro län. I beslutet har deltagit Björn Pettersson, ordförande och Jonas Söderlund, miljösakkunnig. Ärendet har handlagts av Malin Ahlm, miljöhandläggare.

Kopia till:

Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se
Länsstyrelsen Värmland, varmland@lansstyrelsen.se
Kristinehamns kommun, miljo@kristinehamn.se

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.